

Таким образом, участвуя в восстановлении душевного равновесия спасателей и пожарных, психолог возвращает спокойствие в семьи, уверенность в будущем и в своих силах [1].

Даже при наличии первоклассных специалистов в стране, первые шаги по спасению человек делает сам, увы не всегда правильно. Что же делать если пожар уже начался, а помощь еще в пути? Рассмотрим некоторые психологические особенности поведения людей при пожаре.

Любой инцидент (пожар, теракт, авария и т.д.) на многих объектах, в том числе с массовым пребыванием людей, зачастую сопровождается отключением электричества. К сожалению, у многих в темноте срабатывает не здравый смысл, а инстинкт самосохранения, возникает паника, что приводит к давке. При пожаре бывает гораздо темнее, чем принято думать. Только в самом начале загорания пламя может ярко осветить помещение, но практически сразу появляется густой черный дым и наступает темнота. Дым опасен не только содержащимися в нем токсичными веществами, но и снижением видимости. Это затрудняет, а порой делает практически невозможной эвакуацию людей из опасного помещения. При потере видимости организованное движение нарушается, становится хаотичным. Людью овладевает страх, подавляющий сознание, волю. В таком состоянии человек теряет способность ориентироваться, правильно оценивать обстановку. При этом резко возрастает внушаемость, команды воспринимаются без соответствующего анализа и оценки, действия людей становятся автоматическими, сильнее проявляется склонность к подражанию. Панические реакции появляются в основном либо в форме ступора (оцепенение), либо фуги (бега). В первом случае наблюдается расслабленность, вялость действий, общая заторможенность, а при крайней степени проявления – полная обездвиженность, в которой человек физически не способен выполнить команду. Такие реакции чаще всего наблюдаются у детей, подростков, женщин и пожилых людей. Поэтому во время пожаров они нередко остаются в помещении, и при эвакуации их приходится выносить [4]. Анализируя инцидент в кафе в Перьми, где пожар унес 101 жизнь и 134 ранил, российские ученые исследовали поведение людей при пожаре в местах массового скопления и показали, что реакции, противоположные заторможенности, наблюдаются у 85-90% людей, оказавшихся в опасной для жизни ситуации, при этом для их поведения характерно хаотическое метание, дрожание рук, тела, голоса. Речь ускорена, высказывания могут быть непоследовательными. Ориентирование в окружающей обстановке поверхностное. Паническое состояние людей, при отсутствии руководства ими в период эвакуации, может привести к образованию людских пробок на путях эвакуации, взаимному травмированию и даже игнорированию свободных и запасных выходов. В то же время исследование структуры толпы, охваченной паникой, показали, что в общей массе под влиянием состояния аффекта находится не более 3% человек с выраженными расстройствами психики, не способных правильно воспринимать речь и команды. У 10-20% лиц отмечается частич-

ное сужение сознания, для руководства ими необходимы более сильные (резкие, краткие, громкие) команды, сигналы. Основная же масса (до 90%) представляет собой вовлекаемых «в общий бег» людей, способных к здоровой оценке ситуации и разумным действиям, но, испытывая страх и заражая им друг друга, они создают крайне неблагоприятные условия для организованной эвакуации [5].

ЛИТЕРАТУРА

1. Смирнова Ю. Профессия спасателя. – Психологическая газета. – 2013.
2. ВСЕ для пожарной безопасности. Обучение в области пожарной безопасности <http://www.2pb.ru/fire-safety/methodical-recommendations/training-in-the-fire-safety/110-psikhologicheskie-osobennosti-povedeniya-cheloveka-pri-pozhare>
3. Учебный центр Безопасности труда. Вводная лекция. <http://ucbtpnz.ru/vvodnaya-lektsiya-psikhologicheskaya>
4. Юный спасатель. Психология поведения человека. <https://kusp.jimdo.com>
5. РиаНовости. Психология поведения при пожаре в местах массового скопления людей. <https://ria.ru/incidents/20091205/197182677.html>

VM Firman, Ph.D., Associate Professor, AD Serova, K.I. Galyatovskaya, VO Mark Lviv National University named after Ivan Franko

STRATEGIES OF BEHAVIOR AT EXTERNAL SITUATIONS

The profession of the rescuer is not only associated with increased psychophysiological loads, but also with the action of various stress factors, since work can occur in extreme conditions of natural disasters and catastrophes. Of course, an important quality is the stress resistance of a specialist

В.В. Харламов, НУЦЗУ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ НА ВИСОТІ

Аварійно-рятувальні роботи з використанням методів промислового альпінізму проводяться при ліквідації надзвичайних ситуацій на висотних об'єктах. Верхолазні роботи і роботи в безпорному просторі з використанням альпіністського спорядження і методів страхівки, в тому числі - роботи по евакуації людей і транспортуванні потерпілих вимагають кваліфікованої підготовки членів аварійно-рятувальних підрозділів.

При виконанні висотних робіт на виробничих об'єктах, небезпеку для промислового альпініста може нести: рухомі машини і механізми; підвищен-

на запиленість та загазованість повітря робочої зони; підвищена або знижена температура поверхонь обладнання, матеріалів; підвищена або знижена температура повітря, вологість повітря, рухливість повітря робочої зони; підвищений рівень шуму, вібрації на робочому місці; відсутність або нестача природного світла; недостатня освітленість робочої зони; гострі кромки, задирки і шорсткість на поверхнях заготовок, інструментів та обладнання; фізичні перевантаження; нервово психічні перевантаження. [1]

При прояві вищевикладених факторів, виникають надзвичайних ситуації заручниками і жертвами яких є безпосередньо промислові альпіністи. За статистикою за 10 місяців 2016 року року, висота, з якої найчастіше падають працівники це рівень 2-3 поверху-це 40% від усіх нещасних випадків на виробництві, пов'язаних з падінням.

У м. Алмати, промислові альпіністи що спускалися по закріпленім на 38-му поверсі спеціальним тросах раптово стало розгойдувати і бити об стіну хмарочоса сильними поривами вітру, коли до землі їм залишалося близько 60 метрів. Троє з них, отримавши несумісні з життям травми, померли прямо на тросах на рівні 7-го поверху. На евакуацію тіл загиблих 10-ти рятувальникам служби порятунку Алмати, знадобилося більше 2 годин. У Москві загинув промисловий альпініст, зірвавшись з висоти 13-го поверху. У 2014 році житель багатоповерхового будинку в Запоріжжі перерізав один з тросів промислового альпініста. [2]

При проведенні аналізу вищевизначених надзвичайних ситуацій можемо зробити висновок, що проведення висотних робіт є дуже небезпечним для промальпіністів, а в свою чергу підрозділі ДСНС повинні бути готові до реагування на надзвичайні ситуації пов'язані з проведенням аварійно - рятувальних робіт на висоті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ ДСНС України від 13.07.2015 року „Про внесення змін до норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України” Затверджених наказом ДСНС України від 29.05.2013 року №358.

2. Спеціальне оснащення і техніка проведення рятувальних робіт на висоті: Практичний посібник. / Укладачі: О.Є. Безуглов, І.А. Горпініч, В.В. Сипавін. – Х.:НУЦЗУ 2010.-156 с.

V.V.Kharlamov, National University of Civil Defense of Ukraine

ORGANIZATION OF EMERGENCY-RELATED WORKS AT HIGH

Emergency and rescue work using methods of industrial mountaineering is carried out at the elimination of emergency situations on high-rise objects. Horse-drawn-out work